Sosiaali- ja terveysministeriö

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan kuuleminen - Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto

Jaana Heinonen
Erityisasiantuntija
6.11.2024

Arvio tarkastuskertomuksesta Typ-toiminta ja pohjoismainen työvoimapalvelumalli

- Tarkastuskertomus antaa hyvän kuvan kentän palvelujen nykytilasta.
- Kyseessä on monipuolinen erilaisiin aineistoihin perustuva raportti.
- Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin arvioinnin ajankohta oli melko varhainen (Uudistus alkoi toukokuussa 2022 ja kyselyaineisto kerättiin maaliskuussa 2023).
- Sote-uudistuksen ja TE-24 uudistuksen vaikutuksia toimintaan ei voi aliarvioida. Arviointia on tehty poikkeuksellisena ajankohtana.
- TYP-toiminnan palvelun riittävyyden ja tulevan TYM-lain vaikutusten pohdinta on irrallaan pitkäaikaistyöttömien palveluiden kokonaistilanteesta, jos ei huomioida työvoimaviranomaisten ja sosiaalihuollon yhteistyönä tehtäviä kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisia aktivointisuunnitelmia, jotka rinnastuvat monialaisiin työllistymissuunnitelmiin.

Sote-palvelujen saatavuus

- Sote-palvelujen saatavuudessa oli ongelmia sekä työvoimapalvelumallissa että Typ-toiminnassa.
- Vaikka raportissakin todettiin sote-uudistuksen tilanne, ei voida liikaa painottaa sitä, että vuoden 2023 alussa monin paikoin toiminta oli vasta rakentumassa, ja että kyseessä on merkittävä rakenteellinen uudistus.
- Näkyväksi tuli myös se, että tilanne vaihteli hyvinvointialueittain. Sellaisilla alueilla, jossa oli taustalla iso sote-kuntayhtymä yhteistyö toimi paremmin.
- On tärkeää tiedostaa, että sote-palveluilla on merkittävä rooli työllisyystavoitteiden toteutumisessa etenkin osatyökykyisten osalta.

Suositus: Työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön tulisi yhteistyössä huolehtia siitä, että vaikeasti työllistyvät ohjataan tarvitsemiinsa sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja työvoimapalveluihin.

- Ministeriöt ohjaavat toimintaa lainsäädännöllä, suosituksilla, informaatio-ohjauksella ja kehittämisohjelmilla.
- Yleislakien lisäksi on erityislainsäädäntöä kuten Tym-laki (381/2023) ja laki kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001), joissa säädetään yhteistyöstä ja palveluista, joihin asiakas tulee ohjata.
- TEM ja STM ovat toteuttaneet yhteistyössä laajan Työkykyohjelman, jota on jatkettu osana Suomen kestävän kasvun ohjelman (RRP) hankkeita.
- Laajapohjainen TE24 Sote-yhdyspinnat työryhmä on mm. laatinut suositukset alueille työvoimapalvelujen ja sote-palvelujen yhdyspintojen rakentamiseksi.
- Ministeriöiden välinen kehittämisyhteistyö on tiivistä ja uusia ohjausmuotoja kehitetään ja toteutetaan isoissa muutoksissa.

Kiitos!

Sosiaali- ja terveysministeriö